

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Дорноговь аймгийн Мандах сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: ДГА-2023/12/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn Дорноговь аймаг 2023 он	Дарга, тэргүүлэх аудитор: Т.Ган-Өлзий	
	Утас: 70522734	Цахим хаяг: domogovi@audit.gov.mn
	Аудитын менежер: У.Оюунтүлхүүр	
	Утас: 70523020	Цахим хаяг: oyuntulkhuur.u@audit.gov.mn
	Аудитор: Б.Алтанзул	
		Цахим хаяг: altanzulb@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Агуулга

1.Хараат бус аудиторын дүгнэлт.....	2
2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл	4
3.Санхүүгийн тайлангийн тодруулга	9
3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа	9
3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин	10
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал	10
3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд	11
3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв.....	12
4.Аудитын тайлан	13
4.1 Ерөнхий зүйл	13
4.2 Материаллаг байдал.....	13
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт.....	13
4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	13
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт.....	14
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал	14
5.Аудитын илрүүлэлт	14
5.1 Зөвлөмж	15
6.Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл	16

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
ҮОМШӨ	Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалах өвчин

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Давсмын код	Балансын гэрээлэлт	/төгрөгөөр/	
		Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	111,199,375.50	112,509,725.50
33	АВЛАГА	10,617,231.50	6,645,131.50
335	Бусад авлага	10,617,231.50	6,645,131.50
3351	Байгууллагаас авах авлага	10,617,231.50	6,645,131.50
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	77,281,144.00	82,438,394.00
354	Хангамсхийн материал	75,765,944.00	80,923,394.00
35410	Бичиг хэргийн материал	4,165,690.00	6,292,390.00
35420	Аж ахуйн материал	60,206,854.00	69,096,004.00
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	600,000.00	-
35440	Түлш, шатах тослох материал	10,793,400.00	5,535,000.00
35600	Мал амьтал	1,515,200.00	1,515,200.00
36	НӨӨЦИЙН БАРАА	23,300,000.00	23,426,000.00
36600	Бусад нөөц	23,300,000.00	23,426,000.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	2,080,855,429.31	2,433,088,067.99
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	2,080,855,429.31	2,433,088,067.99
392	Биет хөрөнгө	1,932,805,604.21	2,285,847,242.81
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	1,254,307,357.00	1,312,906,646.00
39202	Хуримтлагдсан мзгдэл	- 153,970,089.10	- 187,426,659.10
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	204,913,800.00	244,970,760.00
39204	Хуримтлагдсан мзгдэл	- 108,439,424.62	- 101,482,910.35
39205	Машина тоног төхөөрөмж (компьютер)	230,605,884.23	231,462,240.14
39206	Хуримтлагдсан мзгдэл	- 149,186,273.83	- 122,221,090.23
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	75,360,782.49	70,698,300.40
39208	Хуримтлагдсан мзгдэл	- 29,793,754.91	- 26,100,713.93
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	1,024,222,761.00	1,195,978,360.13
39215	Хуримтлагдсан мзгдэл	- 415,215,438.05	- 488,859,832.25
39216	Дуусаагүй барилга, байгууламж	-	155,922,142.00
393	Биет бус хөрөнгө	148,049,825.10	147,240,825.18
39301	Програм хангамж	4,970,500.00	3,236,000.00
39302	Хуримтлагдсан мзгдэл	- 3,073,874.90	- 2,148,374.82
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	146,153,200.00	146,153,200.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III-I+II	2,192,053,804.81	2,545,597,793.49
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	2,192,053,804.81	2,545,597,793.49
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	2,192,053,804.81	2,545,597,793.49
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	662,965,802.15	662,965,802.15
51101	Өмч - төрийн		662,965,802.15
512	Хуримтлагдсан үр дүн	1,177,906,286.02	1,531,869,110.21
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	1,177,906,286.02	1,178,325,121.53
51220	Тайлант үеийн үр дүн	-	353,543,988.68
51300	Хөрөнгийн дахин үнэмгээний зөрүү	351,181,716.64	350,762,881.13
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI-IV+V	2,192,053,804.81	2,545,597,793.49

4417144353
ЕНОА0056 9025707

Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

/Төгрөгөөр/

Давсны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (1)	1,033,357,147.70	924,184,349.81
12	ТАТВАРЫН БҮС ОРЛОГО	638,092,068.00	375,562,474.04
120	Нийтлэг татварын бүс орлого	638,092,068.00	375,562,474.04
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	638,092,068.00	375,562,474.04
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжлэх	312,000.00	445,300.00
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого-үндсэн хөрөнгө	595,327,892.00	360,237,174.04
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого- бараа материал	42,452,176.00	14,880,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	395,265,079.70	548,621,875.77
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	57,176,375.50	188,114,584.00
131104	Дрэд шатим төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатим төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,000,000.00	-
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	55,176,375.50	188,114,584.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжлэх	338,088,704.20	360,507,291.77
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	338,088,704.20	360,507,291.77
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	635,086,013.72	568,533,863.49
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	635,086,013.72	568,533,863.49
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	533,357,513.72	568,533,863.49
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	228,246,271.90	240,832,204.60
210101	Үндсэн цалин	228,246,271.90	193,944,569.60
210102	Нэмэгдэл	-	32,453,037.00
210104	Урамшуулал	-	14,434,598.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх нэмэгдэл	30,156,052.14	30,238,573.28
210201	Тэтгэрийн даатгал	21,313,801.08	21,235,894.29
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,377,329.64	2,446,938.24
210203	ҮОМШӨ-ийн даатгал	1,827,943.34	1,894,750.45
210204	Ажлын үйлдлийн даатгал	396,349.80	406,649.98
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	4,240,628.28	4,254,340.32
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	45,218,639.41	17,046,102.89
210301	Гэрэл, шилэн хатуу	4,197,715.41	4,874,702.89
210302	Тулш, халаалт	14,191,924.00	12,171,400.00
210303	Цэвэр, бохир ус	26,829,000.00	-
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	62,941,261.00	69,676,612.00
210401	Бичиг хэрэг	6,217,340.00	3,029,660.00
210402	Тээвэр, шатахуун	21,308,280.00	23,828,752.00
210403	Шуудан, холбоо, интернетын талбар	1,574,116.00	1,704,300.00
210405	Хөг хангамж зайлуулах, хорон мөргөшөөн устгал, ариутгал	-	120,000.00
210406	Бага үнэтэй, тургэн зогсох, ахуйн эн гүйлс	12,494,022.50	13,625,600.00
210407	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	13,908,437.50	27,368,300.00
210408	Бараа материал ахуйн зардал	7,439,065.00	-
2106	Эд хөгшил, урсгал засварын зардал	2,938,150.00	6,659,200.00
210604	Урсгал засвар	2,938,150.00	6,659,200.00
2107	Төмилзөлт, зочны зардал	1,379,622.00	3,872,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	1,379,622.00	3,872,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	10,176,683.00	33,388,991.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр	8,201,300.00	31,903,700.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	927,800.00	821,300.00
210804	Тээврийн хэрэгсэлийн татвар	469,665.00	279,332.00
210805	Тээврийн хэрэгсэлийн оношлогоо	317,200.00	191,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	2,000.00	-
210807	Газрын төлбөр	258,718.00	193,659.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	152,300,834.27	166,820,179.72
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	5,000,000.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн мэдээл, хорогдол	152,300,834.27	161,820,179.72
213	УРСГАЛ ИШЛЭЖҮҮЛЭГ	1,728,500.00	-
2132	Бусад урсгал ишлэхүүдэг	1,728,500.00	-
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагил урамшуулал	1,728,500.00	-
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	498,271,133.98	385,650,486.32
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БҮС ЗАРДЛЫН ДҮН	4,900,475.39	2,106,497.64
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсан гарз	4,900,475.39	2,106,497.64
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БҮС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	4,900,475.39	2,106,497.64
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	503,171,609.37	387,756,983.96

4417144353
ЕНОА0056 9025707

Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

/Төгрөгөөр/

Давсмын код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	401,839,499.70	668,490,407.27
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	312,000.00	445,300.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	312,000.00	445,300.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	312,000.00	445,300.00
1E-06	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	312,000.00	445,300.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	401,527,499.70	668,045,107.27
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	63,438,795.50	197,537,815.50
131104	Дэд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,000,000.00	-
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	61,438,795.50	197,537,815.50
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	338,088,704.20	360,507,291.77
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	338,088,704.20	360,507,291.77
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЭЗЭЛТИЙН ДҮН (2)	381,388,999.70	402,568,266.27
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	381,388,999.70	402,568,266.27
210	БАРАА, АЖЛЫН ҮЙЛЧЛЭГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	370,267,268.20	395,272,133.77
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	228,246,271.90	240,832,204.60
210101	Үндсэн цалин	228,246,271.90	193,944,570.00
210102	Нэмэгдэл	-	32,453,036.60
210104	Урамшуулал	-	14,434,598.00
2102	Ажлын өлгөгчөөс нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	30,218,279.89	30,238,573.28
210201	Тэтгэрийн даатгал	21,313,801.08	21,235,894.29
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,377,329.64	2,446,938.24
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,827,943.30	1,804,750.45
210204	Ажигуулийн даатгал	396,349.84	406,649.98
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	4,302,856.03	4,254,340.32
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	40,314,115.41	14,204,702.89
210301	Гэрэл, хангамж	4,197,715.41	4,874,702.89
210302	Тулш, халаалт	9,287,400.00	9,330,000.00
210303	Цэвэр, бохир ус	26,829,000.00	-
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	22,019,104.00	29,032,362.00
210401	Бичиг хэрэг	4,278,340.00	4,958,760.00
210402	Тээвэр, шатахуун	12,967,048.00	20,771,952.00
210403	Шуудан, холбоо, интернетын төлбөр	1,574,116.00	1,805,900.00
210406	Бага үнэтэй, тургэн мэдлэх, зүйлс эд гүйлс	3,199,600.00	1,495,750.00
2105	Нормативт зардал	2,155,510.00	-
210501	Эм, бэлдмэл, эмчилгэйн хэргэсэл	2,001,510.00	-
210503	Нормын хувиас зөвлөн эшлэл	154,000.00	-
2106	Эл хөгжил, урсгал зөсварын зардал	3,527,500.00	5,030,000.00
210604	Урсгал эхсэр	3,527,500.00	5,030,000.00
2107	Төмөрлөлт, зочны зардал	1,379,622.00	3,872,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	1,379,622.00	3,872,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажлыг, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	40,960,565.00	67,062,291.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад ижиллэг ажлыг үйлчилгээний төлбөр хураамж	38,985,182.00	65,577,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	927,800.00	821,300.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	468,165.00	279,332.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оноослого	320,700.00	191,000.00
210807	Газрын төлбөр	258,718.00	193,659.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,445,300.00	5,000,000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	630,000.00	5,000,000.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн хайрга хийс	816,300.00	-
213	УРСГАЛ ШИЛДЭҮҮЛЭГ	11,121,731.60	7,296,131.60
2132	Бусад урсгал шилдүүлэг	1,698,500.00	1,845,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шатгал урамшуулал	1,698,500.00	1,845,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн өрөхцөлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	9,423,231.50	5,451,131.50
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	9,423,231.50	5,451,131.50
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)-(1)-(2)	20,450,500.00	155,922,142.00
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	20,450,500.00	155,922,142.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	20,450,500.00	155,922,142.00
2200	Дотоод хууцвэрээр	20,450,500.00	155,922,142.00
220001	Бусад хөрөнгө	20,450,500.00	155,922,142.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)-(4)-(5)	20,450,500.00	155,922,142.00
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)-(3)-(6)-(7)	-	-
9	Мөнгө, түүхтэй адилтгах хөрөнгийн эдийн үлдэгдэл	-	-
10	Мөнгө, түүхтэй адилтгах хөрөнгийн эдийн үлдэгдэл	-	-

4417144353
ЕЮА0056 9025707

Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний ноёд	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
C01	2019 оны 12-р сарын 31-нээх үлдэгдэл	662,965,802.15	351,388,071.74	684,329,272.33	1,698,683,146.22
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	206,355.10	206,355.10
C03	Дахин н.тэрхийлсэн үлдэгдэл	662,965,802.15	351,388,071.74	684,535,627.43	1,698,889,501.32
C04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт	-	-	206,355.10	-
C05	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний бууралт	-	-	-	-
C06	Орлогын тайланц хүлээн зөвшөөрөөгүй олд, гарз	-	-	-	-
C07	Тайланг үеийн үр дүн	-	-	493,370,658.59	493,370,658.59
C08	2020 оны 12-р сарын 31-нээх үлдэгдэл	662,965,802.15	351,181,716.64	1,177,906,286.02	2,192,053,804.81
D01	2022 оны 1-р сарын 1-нээх үлдэгдэл	662,965,802.15	351,181,716.64	1,177,906,286.02	2,192,053,804.81
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	418,835.51	418,835.51
D03	Дахин н.тэрхийлсэн үлдэгдэл	662,965,802.15	351,181,716.64	1,178,325,121.53	2,192,472,640.32
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	-	-	418,835.51	-
D05	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт	-	-	-	-
D06	Орлогын тайланц хүлээн зөвшөөрөөгүй олд, гарз	-	-	-	-
D07	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн зөрүү	-	-	-	-
D08	Тайланг үеийн үр дүн	-	-	353,543,988.68	353,543,988.68
D09	2022 оны 12-р сарын 31-нээх үлдэгдэл	662,965,802.15	350,762,881.13	1,531,869,110.21	2,345,597,793.49

4417144353
EHOA0056 9025707

Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/төгрөгөөр/

Эхний засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант ойм			
		Батлагдан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү дүн	Хувь
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛЛИЙН ДҮН	386,821,100.00	360,952,591.77	25,868,508.23	93.31%
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	386,821,100.00	360,952,591.77	25,868,508.23	93.31%
210	БАГАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	384,921,100.00	359,107,591.77	25,813,508.23	93.29%
2101	Цалин хэмж болон нэмэгдэл урамшил	252,946,400.00	239,182,204.60	13,764,195.40	94.56%
210101	Үндсэн цалин	200,205,100.00	192,294,570.00	7,910,530.00	96.05%
210102	Нэмэгдэл	35,594,400.00	32,453,036.60	3,141,363.40	91.17%
210104	Урамшуулал	17,146,900.00	14,434,598.00	2,712,302.00	84.18%
2102	Ажил олгогчоос нийгэмийн даатгалд төлөх шимтгэл	33,530,800.00	30,238,573.28	3,292,226.72	90.18%
210201	Түтээрийн даатгал	23,356,900.00	21,235,894.29	2,121,005.71	90.92%
210202	Түтээмжийн даатгал	2,426,500.00	2,446,938.24	- 20,438.24	100.84%
210203	ҮОМШӨ-ийн даатгал	2,066,000.00	1,894,750.45	171,249.55	91.71%
210204	Ажигнуулийн даатгал	516,500.00	406,649.98	109,850.02	78.73%
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	5,164,900.00	4,254,340.32	910,559.68	82.37%
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	16,439,900.00	14,204,702.89	2,235,197.11	86.40%
210301	Гэрэл, цахилгаан	6,838,900.00	4,874,702.89	1,964,197.11	71.28%
210302	Түлш, халаалт	9,331,000.00	9,330,000.00	1,000.00	99.99%
210303	Цэвэр, бохир ус	270,000.00	-	270,000.00	0.00%
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	27,100,900.00	26,386,820.00	714,080.00	97.37%
210401	Бичиг хэрэг	4,300,400.00	4,273,460.00	26,940.00	99.37%
210402	Тээвэр, шатахуун	18,866,200.00	18,841,710.00	24,490.00	99.87%
210403	Шуудан, холбоо, интернетын талбар	2,374,300.00	1,775,900.00	598,400.00	74.80%
210405	Хөгжлийн зайгуулах, хортон мөргөчийн устгал, ариут	60,000.00	-	60,000.00	0.00%
210406	Бага үнэтэй, гургин мөнгөн, ахуйн эд зүйлс	1,500,000.00	1,495,750.00	4,250.00	99.72%
2105	Нормативт зардал	200,000.00	-	200,000.00	-
210503	Нормын кувшик, зөөлөн шил	200,000.00	-	200,000.00	-
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	5,030,000.00	5,030,000.00	-	100.00%
210604	Урсгал засвар	5,030,000.00	5,030,000.00	-	100.00%
2107	Төмнөлт, зочны зардал	3,560,500.00	2,472,000.00	1,088,500.00	69.43%
210702	Дотоод албан тооцолт	3,560,500.00	2,472,000.00	1,088,500.00	69.43%
2108	Буслаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний талбар, ху	40,612,600.00	36,593,291.00	4,019,309.00	90.10%
210801	Буслаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийслэл ажил үйлчилгээний	38,614,000.00	35,108,000.00	3,506,000.00	90.92%
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	64,000.00	-	64,000.00	-
210803	Даатгалын үйлчилгээ	927,800.00	821,300.00	106,500.00	88.52%
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	309,800.00	279,332.00	30,468.00	90.17%
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	197,000.00	191,000.00	6,000.00	96.95%
210807	Газрын талбар	500,000.00	193,659.00	306,341.00	38.73%
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	5,500,000.00	5,000,000.00	500,000.00	90.91%
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	5,000,000.00	5,000,000.00	-	100.00%
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн хашлага хийх	500,000.00	-	500,000.00	-
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,900,000.00	1,845,000.00	55,000.00	97.11%
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	1,900,000.00	1,845,000.00	55,000.00	97.11%
213209	Нэг удаагийн тэтгэлэг, шагнал урамшуулал	1,900,000.00	1,845,000.00	55,000.00	97.11%
385,821,100.00	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	385,821,100.00	360,952,591.77	24,868,508.23	93.55%
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	385,821,100.00	360,507,291.77	25,313,808.23	93.44%
132001	Орон нутгийн төсвөөс	385,821,100.00	360,507,291.77	25,313,808.23	93.44%
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	-	445,300.00	- 445,300.00	-
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	-	445,300.00	- 445,300.00	-
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1	1	-	100.00%
610001	Төсвийн байгууллага	1	1	-	100.00%
62	АЖИЛЛАГАСДЫН ТОО	26	22	4	84.62%
620001	Удирдах ажилтан	8	8	-	100.00%
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	10	7	3	70.00%
620003	Үйлчлэх ажилтан	8	7	1	87.50%
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	26	22	4	84.62%
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	9	6	3	66.67%
650002	Төрийн тусгай албан хаагч (ТТ)	7	7	-	100.00%
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	10	9	1	90.00%

417144353
ЕНОА0036 9025707

Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	197,537,815.50
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	197,537,815.50
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	192,086,684.00
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,650,000.00
210101	Үндсэн цалин	1,650,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	2,645,542.00
210401	Бичиг хэрэг	685,300.00
210402	Тээвэр, шатахуун	1,930,242.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	30,000.00
2107	Томилголт, зочны зардал	1,400,000.00
210702	Дотоод албан томилголт	1,400,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	186,391,142.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	186,391,142.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	5,451,131.50
213405	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	5,451,131.50
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	197,537,815.50
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	197,537,815.50
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	197,537,815.50

3. Санхүүгийн тайлангийн тодруулга

4417144353
ЕНОА0056 9025707

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуульд дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлэхээр заасан байна. Үүнд:

- Харьяалах нутаг дэвсгэрийнхээ эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн стратеги төлөвлөлт, хөтөлбөр, төслийг боловсруулах;
- Засаг даргын үйл ажиллагаанд мэргэжил, арга зүй, техник, зохион байгуулалтын туслалцаа үзүүлэх, ажиллах нөхцөлөөр хангах;
- Хурал, Засаг дарга, доод шатны нутгийн захиргааны байгууллагыг шаардлагатай мэдээллээр хангах;
- Хууль тогтоомж, Засгийн газар, Хурал, Засаг даргын шийдвэрийг холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлэх, хэрэгжилтийг зохион байгуулах, гүйцэтгэлд нь хяналт тавьж үр дүнг тооцох;
- Тамгын газрын бичиг хэргийг хөтлөх, байгууллага, иргэдээс ирүүлсэн өргөдөл, санал, гомдлыг шийдвэрлэх ажлыг зохион байгуулах;
- Төрийн захиргааны ажилтныг бэлтгэх, давтан сургах, мэргэшүүлэх, тэдний ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах ажлыг хууль тогтоомжийн хүрээнд зохион байгуулах;
- Тухайн шатны Хурлын хэвийн үйл ажиллагааг ханган үйлчлэх.

Мандах сумын Засаг даргын Тамгын газар нь зорилгоо дараах байдлаар тодорхойлжээ. Үүнд:

- Сумын хөгжилд дэмжлэг үзүүлэх, мэдлэг чадварт суурилсан, идэвх санаачилгатай чадварлаг албан хаагч бүхий төрийн албыг төлөвшүүлж, төрийн үйлчилгээг иргэдэд шуурхай хүргэнэ.

Байгууллагын 2022 онд дэвшүүлсэн зорилт:

- Сумын нийгэм эдийн засгийн хөгжлийг тогтвортой ахиулах. Нийтийн албаны манлайлал, хүний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлэх, үйлчлүүлэгчээ дээдэлж, үйлчилгээний ил тод нээлттэй байдлыг эрхэмлэн, иргэдийн оролцоог хангаж ажиллах. Ажилтнуудын мэдлэг ур, чадварыг дээшлүүлэх замаар байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг сайжруулах.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Байгууллагын үйл ажиллагаа явуулж буй хууль эрх зүйн орчин

- Төсвийн тухай хууль;
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль;
- Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль;
- Татварын ерөнхий хууль;
- Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хууль;
- Нийгмийн даатгалын тухай хууль;
- Төрийн албаны тухай хууль;
- Хөдөлмөрийн тухай хууль;
- Шилэн дансны тухай хууль;
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль;
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ, худалдан авах тухай хууль;
- Ахмад настны тухай хууль;
- Нийтээр тэмдэглэх баярын болон тэмдэглэлт өдрүүдийн тухай хууль;
- Бусад.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна.

Санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын албанаас 2022 онд хяналт шалгалт хийгдээгүй байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Мандах сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккрузал сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Байгууллагын мөрдөж буй нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг 2018 оны 01 дүгээр сарын 15-ны өдөр сумын Засаг даргын захирамжаар батлуулсан байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Мандах сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайланг Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан "Төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар"-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 25.5 сая төгрөгөөр буюу 1.6 хувиар буурсан байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт /мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
А	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	-	-	-
Авлага	10,617.23	6,645.13	-3,972.10
Бараа материал	77,281.14	82,438.59	5,157.45
Нөөцийн бараа	23,300.00	23,426.00	126.00
Үндсэн хөрөнгө	2,080,855.43	2,433,088.07	352,232.64
Нийт хөрөнгө	2,192,053.80	2,545,597.79	353,543.99
Өр төлбөр			
Засгийн газрын оролцоо /Эздийн өмч/	2,192,053.80	2,545,597.79	353,543.99
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	2,192,053.80	2,545,597.79	353,543.99

Өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан бараа материал, үндсэн хөрөнгийн данс байна.

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 82.4 сая төгрөг болж 5.2 сая төгрөгөөр өссөн байна. Тодруулбал: Өвс, тэжээл болон Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдсэн бараа материалыг орлогод бүртгэснээс шалтгаалжээ.

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 2,433.1 сая төгрөг болж 352.2 сая төгрөгөөр өссөн нь орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдсэн хөрөнгүүдийг данс бүртгэлд тусгаснаас шалтгаалжээ.

Өр төлбөр байхгүй байна

Засгийн газрын оролцоо дансны үлдэгдэл 2,545.6 сая төгрөг болж 353.5 сая төгрөгөөр өссөн нь тайлант үеийн үр дүн өссөнөөс шалтгаалжээ.

Мандах сумын Засаг даргын Тамгын газрын санхүүгийн үр дүнгийн тайлангаар нийт орлого өмнөх оноос 109.2 сая төгрөгөөр буурсан нь үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого өмнөх оноос буурснаас шалтгаалсан байна.

Нийт зардлын гүйцэтгэл өмнөх оноос 33.4 сая төгрөгөөр буюу 6.3 хувиар өссөн байна. Өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан цалин хөлс, хангамж бараа материалын зардал, эд хогшил урсгал засварын зардал, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамжийн зардал, бараа үйлчилгээний бусад зардлууд байна.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2022 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг орон нутгийн төсвөөс 420.6 сая төгрөгөөр, үйл ажиллагааны орлогоос 1.0 сая төгрөг, нийт зарлагыг 421.6 сая төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн төслийн саналаас цалин хөлсний зардлыг 13.2 сая төгрөг, байр ашиглалттай холбоотой зардлыг 17.0 сая төгрөг, хангамж бараа материалын зардлыг 3.2 сая төгрөг, эд хогшил урсгал засварын зардлыг 4.3 сая төгрөгөөр бууруулж 386.8 сая төгрөгөөр баталсан байна.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 1 хөтөлбөр 7 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр 386.8 сая төсөв баталснаас 385.8 сая төгрөгийг орон нутгийн төсвөөс 1.0 сая төгрөгийг туслах үйл ажиллагааны орлогоос бүрдүүлэхээр байна.

Гүйцэтгэлээр орон нутгийн төсвөөс 360.5 сая төгрөгийн санхүүжилт олгож, туслах үйл ажиллагааны орлого 0.4 сая төгрөгийг бүрдүүлсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 360.9 сая төгрөг буюу 93.3 хувьтай байгаа нь цалин хөлс 13.8 сая төгрөг, ажил олгогчоос олгох нийгмийн даатгалын шимтгэл 3.2 сая төгрөг, байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал 2.2 сая, томилолт зочны зардал 1.1 сая төгрөг, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамжийн зардал 4.0 сая төгрөгөөр тус тус дутуу зарцуулсантай холбоотой байна.

Хүснэгт 2. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

Д/д	Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	/мянган төгрөгөөр/	
				Зөрүү	Биелэлт
70106 – Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага					
1	Үндсэн үйл ажиллагаа	275,878.80	258,415.00	17,463.80	94%
2	Баг, хорооны үйл ажиллагааны зардал	65,428.30	60,584.60	4,843.70	93%
3	Мэдээлэл, сурталчилгааны зардал	214	214	0.00	100%
4	Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж	1,900.00	1,845.00	55.00	97%
5	Орон нутгийн нөөц хөрөнгө	35,000.00	34,122.70	877.30	97%
6	Хур хог хаягдал, орчны бохирдол	3,400.00	771.3	2,628.70	23%
7	Улсын их баяр наадам	5,000.00	5,000.00	0.00	100%
Нийт дүн		386,821.1	360,952.60	25,868.50	93.3

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого 197.5 сая төгрөгийн орлогыг бүрдүүлжээ. Үүнээс: Үндсэн цалин 1.6 сая төгрөг, бичиг хэрэг 0.7 сая төгрөг, тээвэр шатахуун 1.9 сая төгрөг, шуудан холбоо 0.03 сая төгрөг, дотоод албан томилолт 1.4 сая, бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад ажил үйлчилгээ 186.4 сая төгрөг, нийт 192.1 сая төгрөгийг зарцуулж, үлдэгдэл 5.4 сая төгрөгийг орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлжээ.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

4.Аудитын тайлан

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана” гэж заасны дагуу Мандах сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудитын санал дүгнэлт, түүний үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Мөн байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулах Төрийн хэмнэлтийн тухай холбогдох заалтуудыг хэрэгжүүлж ажиллах талаар өгсөн зөвлөмжийг тусгасан болно.

Аудитыг аудитор Б.Алтанзул гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер У.Оюунтүлхүүр, дарга, тэргүүлэх аудитор Т.Ган-Өлзий нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Мандах сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Дорноговь аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ний өдрийн 03/13 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт хөрөнгийг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг “дунд” гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2021 оны санхүүгийн тайлангийн нийт зардлын 535.1 сая төгрөгөөс 1.5 хувиар буюу 8.0 сая төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 70 хувиар буюу 5.6 сая төгрөгөөр, тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор байгууллага дээд шатны байгууллагаас өгсөн заавар, зөвлөгөөг мөрдөж ажилласан байна.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Тайлант хугацаанд оруулбал зохих 159 мэдээллээс цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий 111.7 сая төгрөгийн 4 орлогын мөнгөн гүйлгээг мэдээлээгүй, цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий 132.3 сая төгрөгийн 4 зарлагын мөнгөн гүйлгээг хугацаа хоцроож мэдээлсэн байна. Төсөв, өмч, хөрөнгө зарцуулах 2.3 сая төгрөгийн 2 шийдвэрийг мэдээлээгүй, 6.9 сая төгрөгийн 8 шийдвэрийг хугацаа хоцроон шилэн дансны системд байршуулсан байна.

4.4.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь Шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцсэн, Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуульд нийцсэн байна гэж дүгнэлээ.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Завсрын аудитаар 7 эрсдэлийг тодорхойлж, горим сорил хэрэгжүүлсэн.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн 1 төлбөрийн акт, 2 албан шаардлага, 1 зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажилласан байна. Хэрэгжүүлсэн тайланг нотлох баримтаар баталгаажуулан ирүүлсэн болно.

Хүснэгт 3. Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитын үзүүлэлт		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Акт	1	656.5	1	656.5	100
Албан шаардлага	3	1,556.9	3	1,556.9	100
Зөвлөмж	1	0	1	0	100
Нийт дүн	10	2,213.4	10	2,213.4	100

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Анхаарал татахуйц асуудал байхгүй байна.

5. Аудитын илрүүлэлт

Аудитаар нийт 0.4 сая төгрөгийн 1 алдаа илэрснээс аудитын явцад 0.4 сая төгрөгийн алдааг залруулсан. Үүнд:

1. Үндсэн хөрөнгийн элэгдлийн зардлыг буруу тооцсон алдааг залруулав.

Аудитаар нийт 0.5 сая төгрөгийн 5 зөрчил илэрснээс 0.4 сая төгрөгийн 1 төлбөрийн акт тогтоож, 0.1 сая төгрөгийн 3 зөвлөмж өгсөн.

5.1 Төлбөрийн акт

Орон нутгийн өмчийн эд хөрөнгийг түрээслүүлсний орлого 0.4 сая төгрөгийг аймгийн Түрээсийн орлогын дансанд төвлөрүүлээгүй байна. Энэ нь “Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай” хууль, “Орон нутгийн өмчийн эд хөрөнгийг түрээслүүлэх журам”-ын 3.10-т “Түрээслүүлэгч түрээсийн орлогын 50 хувийг байгууллагын нэмэлт орлогын дансанд, 50

хувийг сар бүр аймгийн Түрээсийн орлогын 100060000953 тоот дансанд төвлөрүүлж, улирал бүр тооцоо нийлж байна” гэж заасныг зөрчсөн байна.

5.2 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Хууль, тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Төсвийн хөрөнгөөр орон нутгийн хэвлэлийн төлбөр 0.1 мянган төгрөгийн санхүүжүүлсэн нь хууль тогтоомжийн хэрэгжилт бүрэн хангагдахгүй, төсвийн хөрөнгийг үр ашиггүй зарцуулах эрсдэл үүсэх үр дагавартай байна. Энэ нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.3-д “хэвлэл захиалгын төлбөрийн зардал санхүүжүүлэхийг хориглоно” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн холбогдох заалтуудыг хэрэгжүүлэн ажиллаж, тус хуулийн 4 дүгээр зүйлд заасан хэмнэлтийн горим хэрэгжүүлэхэд баримтлах зарчмыг баримтлан ажиллах.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2023 оны 10 дугаар сарын 20-ний өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

2. Хууль, тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Шилэн дансны оруулбал зохих 159 мэдээллээс цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий 111.7 сая төгрөгийн 4 орлогын мөнгөн гүйлгээг мэдээлээгүй, цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий 132.3 сая төгрөгийн 4 зарлагын мөнгөн гүйлгээг хугацаа хоцроож мэдээлсэн байна. Төсөв, өмч, хөрөнгө зарцуулах 2.3 сая төгрөгийн 2 шийдвэрийг мэдээлээгүй, 6.9 сая төгрөгийн 8 шийдвэрийг хугацаа хоцроон шилэн дансны системд байршуулсан байна. Энэ нь мэдээллийн ил тод байдал алдагдах эрсдэлтэй бөгөөд “Шилэн дансны тухай” хуулийн 6.4.8-т “бонд, зээл, өрийн бичиг, баталгаа, түүнтэй адилтгах санхүүгийн бусад хэрэгсэл, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн гэрээ, концесс, төсөв, өмч, хөрөнгө, мөнгө зарцуулах, өр, авлага үүсгэсэн аливаа шийдвэрийг долоо хоногийн дотор мэдээлнэ”, 6.4.5-т “Цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлого, зарлагын мөнгөн гүйлгээг гүйлгээ тус бүрээр, гүйлгээний агуулга, хүлээн авагчийн нэрээр долоо хоногийн дотор мэдээлнэ” гэсэнтэй нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

“Шилэн дансны тухай” хуулийн 6.4.8-т “бонд, зээл, өрийн бичиг, баталгаа, түүнтэй адилтгах санхүүгийн бусад хэрэгсэл, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн гэрээ, концесс, төсөв, өмч, хөрөнгө, мөнгө зарцуулах, өр, авлага үүсгэсэн аливаа шийдвэрийг долоо хоногийн дотор мэдээлнэ”, 6.4.5-т “Цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлого, зарлагын мөнгөн гүйлгээг гүйлгээ тус бүрээр, гүйлгээний агуулга, хүлээн авагчийн нэрээр долоо хоногийн дотор мэдээлнэ” гэж заасныг хэрэгжүүлж ажиллах

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2023 оны 10 дугаар сарын 20-ний өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

3. Худалдан авалттай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Тайлант хугацаанд нэмэлт санхүүжилтийн дансаар хийгдсэн 156.4 сая төгрөгийн 6 зардлын гүйлгээг цахим төлбөрийн баримтгүйгээр /и-баримтын системд бүртгүүлээгүй/ хийсэн нь татварын орлого буруу тайлагнагдах эрсдэл үүсэх үр дагавартай байна. Энэ нь Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хууль, нягтлан бодох бүртгэлийн

тухай хууль, сангийн сайдын 2017 оны 347 тоот тушаалаар батлагдсан "Өмчийн бүх хэлбэрийн аж ахуйн нэгж, байгууллагад нийтлэг хэрэглэгдэх анхан шатны бүртгэлийн маягтыг нөхөх заавар"-ыг хэрэгжүүлэн ажиллаагүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хууль, нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, сангийн сайдын 2017 оны 347 тоот тушаалаар батлагдсан "Өмчийн бүх хэлбэрийн аж ахуйн нэгж, байгууллагад нийтлэг хэрэглэгдэх анхан шатны бүртгэлийн маягтыг нөхөх заавар"-ыг хэрэгжүүлэн ажиллаж, зарлагын гүйлгээг төлбөрийн баримтаар баталгаажуулан хийх

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2023 оны 10 дугаар сарын 20-ний өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

4. Худалдан авалттай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Нүхэн жорлон шинэчлэх ажлын гүйцэтгэгчид гэрээний биелэлтийг дүгнээгүй, гүйцэтгэлийг албан бичгээр ирүүлээгүй байхад, гүйцэтгэгч компанийн тайлбар хүсэлтийг үндэслэн 155922.1 сая төгрөгийн санхүүжилтийг олгосон байгаа нь төсвийн хөрөнгийг үр ашиггүй зарцуулах, төсвийн хөрөнгөөр хийгдэж буй төсөл арга хэмжээ чанаргүй хийгдэх эрсдэлтэй байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 41.2.6-д " төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр худалдан авах бараа, ажил, үйлчилгээний гүйцэтгэлийн санхүүжилтийг бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагааны гэрээ, төлбөрийн хуваарийг үндэслэн санхүүжүүлэх" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Төсвийн тухай хуулийн 41.2.6-д "төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр худалдан авах бараа, ажил, үйлчилгээний гүйцэтгэлийн санхүүжилтийг бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагааны гэрээ, төлбөрийн хуваарийг үндэслэн санхүүжүүлэх" гэсэн заалтыг хэрэгжүүлэн төсөл арга хэмжээний гүйцэтгэлийг хянаж санхүүжилтийг олгох

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2023 оны 10 дугаар сарын 20-ний өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн		
Элэгдлийн зардал буруу тооцсон	1	373.1			1	373.1	1	373.1	-	-	-	-
Дүн	1	373.1			1	373.1	1	373.1	-	-	-	-

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс							
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг мөрдөж ажиллаагүй	1	120.0	-	-			1	120.0	-	-
Шилэн дансны тухай хуулийг хэрэгжүүлж ажиллаагүй	1	0					1	0		
Худалдан авалтыг төлбөрийн баримтаар баталгаажуулаагүй	1	0					1	0		
Гэрээний биелэлтийг дүгнээгүй байхад санхүүжилтийг олгох	1	0					1	0		
Төрийн болон орон нутгийн өмчийн эд хөрөнгийг түрээслүүлсний төлбөрийг дутуу төвлөрүүлсэн байх	1	355.3	1	355.3						
Дүн	5	475.3	1	355.3			1	120.0	-	-

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Шилэн дансны тухай хуулийг хэрэгжүүлж ажиллаагүй	1	0					1	0
Дүн	1	0					1	0
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг мөрдөж ажиллаагүй								
Дүн								
Нийт дүн	1	0					1	0